
Industridepartementet.

Vedlegg til St. prp. nr. 1.
1967—68, Vassdrags- og
elektrisitetsvesenet.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

TILLATELSER MEDDELT I 1966

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til hvorvidt A/S Union (Union Co.) vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961

om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S Union (Union Co.) å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrokjel på Skotfos Bruk.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 30. september 1966.

40. Østfold fylke.

(Tillatelse til reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget.)

Kgl. res. av 7. oktober 1966.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap, i møte den 6. juni 1966, gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Østfold fylke får tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget i alt vesentlig i samsvar med Industridepartementets tilråding av 4. mars 1966 og med de endringer som følger av denne innstilling.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 206 for 1965—66, som igjen med noen endringer samsvarer med St. prp. nr. 72 for samme år.

De endringer som er foretatt av Stortinget i forhold til det som var foreslått i proposisjonen gjelder vilkårenes post 3 om konsesjonsavgifter og vilkårenes post 14 om fond.

Når det gjelder konsesjonsavgifter var det i proposisjonen foreslått kr. 4 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 1,50 pr. nat.-hk til staten. I Stortinget ble dette endret til kr. 4,50 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 1 pr. nat.-hk. til staten.

Når det gjelder fond uttalte Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomite i sin innstilling følgende:

«Lærdal kommune har krevd at det blir opprettet et jordbruksfond stort kr. 200 000 og et næringsfond.

Departementet har foreslått et fond på kr. 250 000 hvis renter forutsettes anvendt til opphjør av fisket og at fondets fordeling mellom de berørte kommuner blir fastsatt av Landbruksdepartementet.

Departementet har ikke funnet det berettiget å opprette noe jordbruksfond idet skadene på jordbruket ansees for uvesentlige.

Komiteen finner det helt berettiget at det blir avsatt midler til opphjør av fisket.

Komiteén har videre vurdert spørsmålet om det ikke her vil være berettiget med et næringsfond.

Komiteén finner det påkrevet at et næringsfond blir opprettet og foreslår post 14 i reguleringsvilkåra endret i samsvar med dette.

Komiteén foreslår at fondet settes til kr. 500 000 som fordeles med kr. 250 000 til opphjør av fisket og kr. 250 000 avsettes til næringsfondet. Næringsfondet forutsettes å kunne brukes til støtte av næringsvirksomhet av forskjellig art, herunder da også til jordbruket. Fondet forutsettes disponert fritt av de interesserte kommuner etter vedtekter godkjent av Industridepartementet. Det forutsettes at det blir opprettet et fondsstyre hvor hver av de deltagende kommuner har minst 1 representant og for øvrig en slik representasjon at det noe så nær svarer til fordelingen av konsesjonsavgiften.

Komiteén mener videre at et næringsfond trengs å bli tilført ytterligere midler og foreslår at det av avgiften til kommunene avsettes kr. 1 pr. innvunnet nat.-hk som årlig overføres til næringsfondet.»

I samsvar med ovenstående utformet komiteén et nytt utkast til vilkårenes post 14, som ble vedtatt av Stortinget.

De vilkår for tillatelsen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfalleieres andeler i anleggene uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i regulerings- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassutbyggingsarbeid

der og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvilige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,50 pr. nat.-hk, hvorav $\frac{2}{9}$ tilføres det næringsfond som skal opprettes i henhold til post 14.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjon er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen, uten tillatelse meddelt av departementet, måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 500.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforhold mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for allmennheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trasé for de forskjellige anleggsveger.

12.

For å forebygge ugunstig innvirkning på isforholdene, plikter konsesjonæren å anlegge og vedlikeholde en omløpstunnel fra Borgund kraftverks avløpstunnel ved Sjurhaugfossen til Byrkjo, og i forbindelse hermed å etablere nødvendige tiltak hvorved mest mulig av vannets fallenergi blir forbrukt før det igjen

føres ut i elveleiet. Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement kan det pålegges konsesjonæren å forlenge omløpstunnelen til Stuvane, dersom framføring bare til Byrkjo ikke viser seg tilstrekkelig.

Tunnelen, som skal ha en kapasitet tilsvarende maksimal driftsvassføring i Borgund kraftverk, skal anlegges slik at den framtidig kan inngå i utnyttelsen av de aktuelle fallstrekningene til kraftproduksjon. Vedkommende utbygger skal i denne forbindelse ha rett til nødvendig utstrossing, såfremt arbeidet med dette ikke hindrer tunnelens primære formål.

13.

- a) Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement:
 1. å bygge og drive klekkeri for laks og sjøaure med en kapasitet på 1 million rogn og med muligheter for senere eventuell nødvendig utvidelse av kapasiteten.
 2. å bekoste eller foreta utsetting av yngel av laks og sjøaure, samt yngel og/eller settefisk av innlandsaure.
 3. å anordne mekaniske sperregittere foran omløps- og avløpstunnelene.
 4. med års mellomrom å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i Lærdalsområdet, — dog hvert år inntil reguleringsgene tas i bruk.
 5. å dekke utgiftene til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstida.
 6. eventuelt å foreta finrydding av begrensede, neddemte områder etter nærmere bestemmelse av skjønn.
- b) Konsesjonæren plikter å bygge og vedlikeholde laksetrappene på strekningen fra og med Sjurhaugfossen til Heggfossen. Laksetrappene, som skal være satt i drift minst 1 år før reguleringsgene og overføringene tas i bruk, skal utføres etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse og i samråd med dette departement. Trappene skal utstyres med telleapparater.
- c) 1. Dersom vassføringen ved Seltun vassmerke innen 15. juni ikke er kommet opp i 100 m³/sek., i døgnmiddel, eller dersom middelvassføringen over døgnet i tida 15. juni—31. august synker under 20 m³/sek. gjennom mer enn 5 sammenhengende døgn, plikter konsesjonæren etter avgjørelse av Landbruksdepartementet eller den det myndiger i den nevnte periode å slippe kunstige flommer fra Borgund kraftverk. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 12 mill. m³ vatn pr. år, dog maksimalt 25 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.
2. Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Borgund kraftverk som ved driftsstans e.l. gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 12 m³/sek. forbi kraftstasjonen.
3. Utpreget døgnregulering gjennom Borgund kraftverk må ikke forekomme. Ellers må endringer i vasslippingen for kraftverksdriften skje med så myke overganger som mulig. Spesielt skal det ved avslutningen av vintertappingen has for øye at elvas vassføring ikke blir redusert mer enn nødvendig før vårflommen begynner. Etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren i denne mellomperioden å slippe en vassføring begrenset oppad til reguleringsområdets naturlige avløp. I gyteperioden om høsten plikter konsesjonæren å redusere tappingen av reguleringsvann såfremt Landbruksdepartementet ikke finner at det er tilfredsstillende nok at reguleringstilskuddet tappes gjennom omløpstunnelen.
- d) Konsesjonæren plikter å påse at hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar nødvendige hensyn for å forebygge fare for forurensing av vassdraget. Spyling av tunneler med direkte avløp til Lærdalselva skal så vidt mulig foretas når elvas vassføring er stor.
- e) Dersom det i løpet av en 10-årsperiode etter at reguleringsgene og overføringene er tatt i bruk viser seg at lakse- og sjøaurebestanden i Lærdalselva går vesentlig tilbake sammenlignet med forholdene i vassdraget i uregulert tilstand til tross for tiltakene i denne post, plikter konsesjonæren i den utstrekning Landbruksdepartementet finner at tilbakegangen skyldes reguleringsgene og overføringene, å treffe de ytterligere tiltak til opphjør av lakse- og sjøaurebestanden som Landbruksdepartementet fastsetter, såfremt det finner at

omkostningene med tiltakene står i et rimelig forhold til hva som derved kan vinnes.

14.

Før reguleringen og overføringen tas i bruk, plikter konsesjonæren å innbetale til kommunene i distriktet tilsammen kr. 500 000 som blir å avsette til følgende formål: Kr. 250 000 til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene anvendes til opphjør av fisket. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet. Kr. 250 000 avsettes til et næringsfond for distriktet. Til dette fond skal hvert år tilføres kr. 1 av hver innvunnet nat.-hk, etter de samme beregningsregler som bestemt under post 3. Næringsfondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til fremme av næringslivet i de berørte kommuner.

Vedtekter for næringsfondet skal være undergitt Industridepartementets godkjenning, som også treffer nærmere bestemmelser om fondets fordeling mellom kommunene.

15.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene og overføringene fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å utføre og vedlikeholde grunn dammer (terskler) i de elvestreknninger som berøres av utbyggingene særlig av hensyn til fiske, utseende og ferdsel, grunnvasstand og vassforsyning, samt foreta opprensning i elvefarete og mindre strandjusteringer.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig deretter. Utførelsen undergis offentlig tilsyn. De med planlegging og tilsyn forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring,

utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 50 000 til rådighet for allmenndannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige in-

teresse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringene og overføringene innvunne driftsvatn, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den

alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringene og overføringene mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juli 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig oppryd-

ding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Til skjønn i anledning av overføringen og reguleringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll

med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Det forslag som er tatt inn i proposisjonen til manøvreringsreglement for regulering m. v. av Lærdalsvassdraget lyder:

«A. Reguleringsmagasiner:

	Nat.vst.	Reg.grenser		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
Eldrevatn	1 112,5	1 116,0	1 105,5	10,5
Tjørni	1 112,3	1 116,0		3,7
Store Juklevatn	1 282,5	1 286,0	1 279,0	7,0
Vesle Juklevatn	1 278,0	1 280,0	1 276,5	3,5
Søre Sulevatn	1 415,0	1 420,0	1 413,0	7,0
Vassetvatn	1 102,0	1 127,0		25,0
Øljusjøen	1 309,1	1 333,0	1 307,0	26,0
Vesle Øljusjøen	1 319,8	1 333,0		13,2
Kvevotni	1 458,5	1 473,3		14,8
Flågrunnsvatn	1 467,0	1 473,3		6,3

Høyden for Eldrevatn og Tjørni refererer seg til Vassdragsvesenets FM 8 som har høyden 1 112,992. De øvrige høyden refererer

seg til triangel- og passpunkter i konsesjonærens oppmåling som følger:

Store Juklevatn	p. p. «Osen» , h=1 283,45
Vesle Juklevatn	J. 1 , h=1 299,50
Søre Sulevatn	p. p. «S.vatn», h=1 417,30
Vassetvatn	A 10 , h=1 140,15
Øljusjøen	A 30 , h=1 395,26
Kvevotni og Flågrunnsvatn	KV , h=1 473,18

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

B. Overføringer:

Oddedøla: Steinstjernene, 34 km², overføres til Ulvehaugdalen.

Mørkedøla: Heftingsdøla, 7 km², Starvøla, 10 km², og Kjølåni med Øljusjøen, 79 km² (inkl. overføring av Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn fra Dilma), overføres til driftstunnelen Eldrevatn—Vassetvatn.

Dilma og Nivla: Avløpet fra følgende felter overføres til driftstunnelen og kan ledes mot Eldrevatn og pumpes opp i Øljusjøen: Skarddøla, 17 km² (ekskl. Kaldavatn), Bjordalen, 18 km² (ekskl. Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn), Sanddalen 44 km², Øydalselvi, 32 km², Nivla, 63 km², og elv fra Bubottvatn, 16 km².

Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn overføres til Starsjøen.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke unødig økes.

Dersom vassføringen ved Seltun vassmerke innen 15. juni ikke er kommet opp i 100 m³/sek. i døgnmiddel, eller dersom midtelsvassføringen over døgnet i tida 15. juni—31. august synker under 20 m³/sek. gjennom mer enn 5 sammenhengende døgn, plikter konsesjonæren i samråd med rettighetshaverne til fisket og etter avgjørelse av en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, i den nevnte periode å slippe kunstige flommer fra Borgund kraftverk. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 12 mill. m³ vatn pr. år, dog maksimalt 25 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.

Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Borgund kraftverk som ved driftstans e.l. gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 12 m³/sek. forbi kraftstasjonen.

Utpreget døgnregulering gjennom Borgund kraftverk må ikke forekomme. Ellers må endringer i vassslippingen for kraftverksdriften skje med så myke overganger som mulig. Spesielt skal det ved avslutningen av vintertappingen has for øye at elvas vassføring ikke blir redusert mer enn nødvendig for vårflommen begynner. Etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren i denne mellomperioden å slippe en vassføring begrenset oppad til reguleringsområdet naturlige avløp.

Konsesjonæren plikter å holde den del av Borgund kraftverks driftsvassføring som skriver seg fra reguleringene borte fra det naturlige elveleiet nedenfor Sjurhaugfossen og i stedet tappe tilsvarende gjennom omløpstunnelen. Etter nærmere vedtak av den nevnte fiskerisakkyndige kan det dog avvikes fra denne bestemmelse dersom det i hvert enkelt tilfelle er åpenbart at avviket ikke vil føre med seg fare for økte skader og ulemper ved isganger e.l.

I gytetiden om høsten plikter konsesjonæren — etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse — å redusere tappingen av reguleringsvatn såfremt den sakkyndige ikke finner det tilfredsstillende nok at reguleringsstilskuddet tappes gjennom omløpstunnelen.

For øvrig kan vassslippingen skje etter Østfold fylkes behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tapping ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen, og avleste vasstander observeres og noteres. Nedbørshøyder, temperatur m.v. skal likeledes observeres og noteres hvis dette blir forlangt.

Avskrift av protokollen sendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

6.

Viser det seg at vassslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Angående fiske, jfr. vilkårenes post 13, uttaler Stortingskomitéen følgende:

«K o m i t é e n finner i likhet med departementet at det i overenskomstens § 8 omhandlede fiskeriråd må innordnes under loven for innlandsfisket. K o m i t é e n mener dette kan ordnes ved at den i overenskomstens § 8 nevnte instruks for rådets virksomhet må godkjennes av Landbruksdepartementet før den blir gyldig. Komitéen vil for øvrig henvisse til at Landbruksdepartementet har henledet oppmerksomheten på § 65 i Innlandsfiskeloven, som bl. a. forutsetter at alle interesserte skal kunne tilgodesees, også de som ikke omfattes av en eventuell overenskomst.

K o m i t é e n vil ellers bemerke at de tiltak som er fastsatt i konsesjonsvilkår og overenskomsten partene imellom for regulering av en av vårt lands beste lakseelver, synes å være tilfredsstillende for alle de interesserte parter.

K o m i t é e n vil understreke den store betydning fiskerirådet får når det gjelder fiskets interesser i forbindelse med denne regulering. Ved et aktivt samarbeide innenfor rådet og mellom rådet og de forskjellige interessenter, kan rådet med hjemmel i konsesjonsvilkår og overenskomst sørge for at verdien av tiltak m. v. for fiskets fremme, kan bli fullt utnyttet.

K o m i t é e n vil understreke at det i konsesjonsvilkårene ytterligere er fastsatt at Landbruksdepartementet etter 10 års forløp kan pålegge konsesjonæren å treffe ytterligere tiltak såfremt lakse- og sjøaurebestanden i Lærdalselva er gått vesentlig tilbake.»

Når det gjelder naturvern m. v. understreker komitéen i sin innstilling nødvendigheten

av at alt blir gjort for å unngå at regulering og reguleringsanlegg virker skjemmende på naturen i dette kjente turiststrøk. Komitéen forutsetter at de nødvendige skritt blir tatt for å søke å bevare fortidsminner innen reguleringsområdet. I denne forbindelse vises til hva som er uttalt i proposisjonen om at man går ut fra at konsesjonæren imøtekommer distriktets ønske om at det ikke blir opprettet anleggsplass, brakkeleir eller lignende på den gamle stevneplassen, Hallingskeidsanden.

Departementet vil rå til at Østfold fylke blir gitt tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget. Det foreslås videre at tillatelse blir gitt på de vilkår som er vedtatt av Stortinget og at det blir fastsatt manøvreringsreglement som inntatt foran.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i proposisjonen, henstille til konsesjonæren at det på et tidlig tidspunkt tas opp med kommunen og andre interesserte spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg som anleggsveier, brakker m.v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten. Videre vil departementet henstille til konsesjonæren at det sørges for at det samarbeides med de stedlige arbeidskontorer for å finne en mest mulig tilfredsstillende løsning på spørsmålet om anvendelse av stedlig arbeidskraft.

Det forutsettes som vanlig at departementet kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Som det fremgår av proposisjonen var det inngått en avtale mellom Østfold fylke og A/S Hafslund vedr. utbygging av Lærdalsvassdraget. Avtalen var av den art at det etter departementets mening gjorde det nødvendig for partene å søke om ervervskonsesjon for vannfallene. Avtalen skulle derfor endres slik at ervervskonsesjon ikke ble nødvendig. Det ble i proposisjonen forutsatt at det mellom Østfold fylke og Aktieselskapet Hafslund kom i stand en avtale som departementet fant å kunne godkjenne. Avtalen er ennå ikke i orden, og departementet vil derfor foreslå at ovennevnte tillatelse til regulering og overføring gis under den forutsetning at en avtale kommer i stand som departementet kan godkjenne.

Av proposisjonen fremgår det videre at Østfold fylke i håndgivelsene fra falleierne forpliktet seg til å overføre den utvunne kraft bortsett fra konsesjonskraft, slik at den ikke ble brukt i Borgund og Lærdal. Departementet uttalte om dette at en slik forpliktelse ikke burde hvile på fallrettighetene, og fylket tok derfor skritt for å få dette punkt

frafalt. I brev av 27. september 1966 fra Østfold fylkes elektrisitetskontor opplyses at 68 av de 71 fallrettseiere nå har sendt inn erklæring om frafallelse av dette punkt i håndgivelsene. Det skal forhandles videre med de tre resterende rettighetshavere for å få saken løst.

Industridepartementet

tilrådning:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Østfold fylke å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget under den forutsetning og på de vilkår som er nevnt i Industridepartementets tilrådning av 7. oktober 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering m.v. av Lærdalsvassdraget i samsvar med utkast inntatt i samme tilrådning, som gjeldende inntil videre.

41. Drangedal komm. Elektrisitetsverk.

(Regulering av Suvdølavassdraget. Kongelig resolusjon 1. februar 1963, jfr. planendring ved departementets tillatelse av 18. april 1966. Ytterligere planendring m.v.)

Industridepartementets tillatelse 24. oktober 1966.

Søknad av 13. juni 1966.

På grunnlag av uttalelse fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om at gjennomføring av den tillatte regulering av Buvatn ved 2,5 m oppdemming etter de nå foreliggende opplysninger ikke kan antas å være regningssvarende, og at sløyfing av reguleringen ikke vil gi merkbart utslag i beregnet regulert vassføring — samtykker departementet i at Buvatn ikke blir regulert.

Overensstemmende med dette blir manøvreringsreglement for regulering av Suvdøla, jfr. departementets brev av 18. april 1966 m.v., å endre slik at Buvatn sløyfes under post 1.

De personer og institusjoner som antas å ville bli berørt av planendringen, forutsettes underrettet.

42. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap.

(Regulering av Haugsdalsvassdraget. Fristforlengelse.)

Gitt av Industridepartementet 25. oktober 1966.

I medhold av § 12 post 1 i lov nr. 17 av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 28. juni 1946 forlenges

fristen for fullførelse av reguleringsarbeidene ved Svartevatn og Skjerjevatn, jfr. post 4 i konsesjonsvilkår oppstillet ved kongelig resolusjon 19. desember 1958, til 19. desember 1970.

43. Jahres Fabrikker A/S.

(Konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft — herunder 6 000 kW til drift av en elektrokjel — fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. res. av 25. november 1966.

Jahres Fabrikker A/S fikk ved kgl. resolusjon av 30. april 1965 konsesjon på leie av inntil 7 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1974, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1965 s. 97 flg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 12. september 1966 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 29. mars 1966 fra Jahres Fabrikker A/S om konsesjon på leie av spillkraft fra Vestfold Kraftselskap til drift av selskapets anlegg i Sandar:

«I brev hit av 29. mars 1966 har Jahres Fabrikker A/S søkt om konsesjon på leie av spillkraft fra Vestfold Kraftselskap for drift av selskapets anlegg i Sandar herred til erstatning for den tidligere konsesjon av 29. april 1943 til Sandar Fabrikker A/S på leie av inntil 7 000 kW fra Vestfold Kraftselskap, som utløp 1. januar 1965.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til Deres brev av 2. mars 1966 og søker herved om konsesjon for spillkraft som erstatter vårt mottrykksaggregats produksjon, 2 900 kW, ca. 8 000 MWh pr. år. Samtidig søker vi om konsesjon for spillkraft til dampfremstilling med vår elektrokjele på inntil 6 000 kW, 5 000 MWh pr. år.

Vi gjør oppmerksom på følgende forhold: Når Vestfold Kraftselskap grunnet overskudd av vannkraft anmoder oss om å stoppe vårt mottrykksaggregat byr dette ikke noen fordeler for oss. Når vi går med på en slik ordning er dette først og fremst for å ta vare på kraft som ellers ville gå tapt og dernest hensynet til at vi derved reduserer vårt forbruk av importert brenselolje. — En vesentlig ulempe ved ordningen er at vi må gi avkall på den sikkerhet som aggregatet gir oss i tilfelle av strømbrudd på kraftnettet. I slike tilfeller risikerer vi ganske store produksjonstap ved våre helkontinuerlige og helautomatiske anlegg. Ved strømbrudd som varer over 2 minutter vil vi tape ca. 7 timers produksjon på vårt fettsyrefraksjoneringsanlegg, SO₂-anlegg etc. Når aggregatet er i drift vil en automatisk prioriterings-sjalter

sørge for at vi ved strømbrudd fortsatt har tilstrekkelig strøm til de nevnte automatiske anlegg samt til en rekke andre viktige forbrukssteder.

Mottrykksaggregatet reduserer dampen fra dampkjelen fra 50 kg/cm² til 10 og 3 kg/cm². Når dette stopper må vi koble inn reduksjonsventiler i stedet. Det byr også på endel ulemper som vi ikke skal gå nærmere inn på her.

På grunn av ovenstående opplysninger og i betraktning av den ganske store investering som mottrykksaggregatet har vært for oss, tillater vi oss å søke om at «spillkraft til erstatning for mottrykksaggregatets produksjon» blir fritatt for avgift.

Nødvendig kvantum for å dekke mottrykksaggregatets produksjon vil ligge på ca. 8 000 MWh pr. år.

Forbruk av spillkraft til dampfremstilling kan forekomme i tilfeller hvor vårt oljefyrte dampkjetanlegg må stoppes på grunn av reparasjon. I de siste 4 år har elektrokjelen vært i drift sammenlagt ca. 1 uke. Det foreligger ingen kontrakt med Vestfold Kraftselskap om levering av spillkraft til vår elektrodampkjel. Vi må når behovet melder seg, søke V. K. om kraft til elektrokjelen i hvert enkelt tilfelle.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Sandar Elektrisitetsverk har i påtegning av 3. mai 1966 til Sandar kommune uttalt:

«Det er intet å bemerke til den oversendte søknad om konsesjon, da den omfatter levering av spillkraft over anlegg som allerede har direkte levering fra Vestfold Kraftselskaps 60 kV nett.

Søknaden anbefales.»

Sandar herredsstyre har i møte den 17. juni 1966 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale at selskapet gis konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.

Vestfold Kraftselskap har i påtegning av 8. juli 1966 til fylkesmannen i Vestfold anbefalt at konsesjonssøknaden blir innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hit av 18. juli 1966 meddelt at han intet har å bemerke til kommunestyrets vedtak og slutter seg til Vestfold Kraftselskaps uttalelse.

Ved kgl. resolusjon av 30. april 1965 er Jahres Fabrikker A/S gitt tillatelse til å leie inntil 7 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1974. Konsesjonen er meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. Avgiften er betalt til og med for året 1965. For 1965 var den kr. 3 807.

Den 29. april 1943, jfr. kgl. resolusjon av 11. april 1947, ble det tidligere selskap Sandar